

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและได้รับการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อสถานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป็นอย่างยิ่ง ทำให้การดำรงชีวิตประจำวันมนุษย์ได้รับผลกระทบโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากความรู้ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมของตนเองอยู่ตลอดเวลาและนำสิ่งต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาและอยู่รอบตัวมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้เหมาะสมกับชีวิตความเป็นอยู่จึงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ (กุลธร เลิศสุริยะกุล, 2548)

ในสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) ความรู้เป็นรากฐานที่สำคัญอย่างแท้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “ปัจจุบันความรู้เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับพลังอำนาจและความมั่งคั่งของประเทศ” (วิรัช ภริรัตน์กุล, 2549, หน้า 2) ซึ่งรัฐจึงต้องดำเนินการให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และทุกคนในสังคมมีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง ตามความต้องการอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีการสร้าง แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดและกระจายความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ และระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการให้เกิดขึ้นเป็น “เครือข่ายการเรียนรู้” (เสาวภา ประพันธ์วงศ์, 2551, หน้า 14)

การรับรู้สารสนเทศในยุคข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการอย่างรวดเร็วขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากวิทยาการใหม่ ๆ ที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสมาชิกในสังคม ดังนั้นจึงมีการแข่งขันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สังคมไทยมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 9 ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งให้คนเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่มีความสามารถและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งการศึกษานับเป็นพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการที่ช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพของคนในชาติ (นาถระพันธ์ เบ็ญจวงศ์, 2548, หน้า 31)

ประเทศไทยได้มีการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่ประเทศไทยจะต้องปรับตัวในอนาคตหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัด

ต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความสามารถ รวมทั้งพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจ ให้สามารถปรับตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและการแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของห้องสมุดประชาชนซึ่งระบุไว้ในมาตราที่ 25 “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2547, หน้า 1) และในมาตรา 6 ตามความหมายทางการศึกษาก็คือ ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้คนไทยเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ คือให้มีสุขภาพดี ให้มีสติปัญญา ให้มีความสามารถ ให้มีคุณธรรม สามารถอยู่ในสังคมและประกอบอาชีพได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าห้องสมุดเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของประชาชน

กรุงเทพมหานครมีวิวัฒนาการมาจากการปกครองท้องถิ่นในรูปของเทศบาล อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครจึงมีความสัมพันธ์สืบเนื่องกันกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล ซึ่งพระราชบัญญัติเทศบาลข้อหนึ่งได้กล่าวว่า “เทศบาลมีหน้าที่ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม” กรุงเทพมหานครจึงมีหน้าที่ที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร ห้องสมุดจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาแห่งชาติ เป็นสถาบันสำหรับผู้ศึกษาด้วยตนเอง อันจะดำเนินไปจนตลอดชีวิต กรุงเทพมหานครจึงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในประเทศ (ประเสริฐรัตน์ แสงเจริญ, 2536, หน้า 11) ดังที่ปรากฏในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา สร้างสังคมให้เข้มแข็ง เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2549) ดังนั้นห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยจึงได้มีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องซึ่งได้รับอิทธิพลจากบุคคลที่เป็นผู้บริหารระดับบน นโยบายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสู่บทบาทที่พึงประสงค์ (ชุติมา สัจจานันท์ และคณะ, 2551, หน้า 3)

ห้องสมุดประชาชนนับเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นรากฐานของการสร้างสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นแหล่งรวบรวมสรรพวิทยาการต่าง ๆ ไว้ให้บริการในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศน์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อบริการทรัพยากรสารสนเทศ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่อยู่ในเขตทุรกันดารห่างไกล และชนกลุ่มน้อยที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองตาม

อริยาศัย และช่วยเสริมความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ตลอดจนส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพทางปัญญาและเสรีภาพในการอ่าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, หน้า 185-187) ห้องสมุดประชาชนจึงเป็นแหล่งความรู้ ข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวของสังคมที่ทุกคนมีสิทธิเข้าไปศึกษาค้นคว้าได้ตลอดเวลา ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนและประเทศ นอกจากนี้ยังมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่านและเป็นผู้ใฝ่รู้ สร้างนิสัยให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม จึงจำเป็นที่ห้องสมุดประชาชนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานและจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2533, หน้า 11)

การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนซึ่งในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล ตลอดจนสนองความคาดหวังของประชาชนและสังคม ในปัจจุบันการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐเป็นหลัก โดยสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (ชุตินา สัจจามันท์, 2549, หน้า 6) ทั้งนี้ห้องสมุดประชาชนต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ โดยเฉพาะเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ได้นำมาใช้พัฒนาระบบงานของห้องสมุดให้สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วมากขึ้น โดยจัดระบบองค์ความรู้ให้ประชาชนได้เข้าถึงอย่างสะดวก รวดเร็ว เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ รวมทั้งสังคม ให้เป็นสมาชิกที่ดีและเป็นประโยชน์ของสังคม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2545, หน้า 5)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า ทั้งในระบบและนอกระบบของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวในสังคมโลก ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่กว้างไกล ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานของความเติบโตทางด้านสติปัญญาและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลสำหรับบรรณารักษ์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ได้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานตามความเป็นจริง ปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งที่บุคคลในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์และพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือสังคมฐานความรู้ที่มีการแสวงหาความรู้อย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันด้านการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันด้านการบริหารจัดการของห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานครกับมาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันในด้านการบริหารจัดการของห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตลอดจนแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับบรรณารักษ์และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สนองตอบต่อความต้องการและความจำเป็นของชุมชนได้อย่างสมบูรณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ครอบคลุมทั้งผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชน ตลอดจนการสังเกตการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้างานห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดจำนวน 30 แห่ง ดังนี้

1. ห้องสมุดวิชาการ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
2. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร สวนลุมพินี
3. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ซอยพระนาง

4. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตจตุจักร
5. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร อนนการาม
6. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน
7. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร บางเขน
8. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดสังข์กระจาย
9. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกใหญ่
10. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดรัชฎาธิฐานราชวรวิหาร
11. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดราชโอรสาราม
12. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ประเวศ
13. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดลาดปลาเค้า
14. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ภาษีเจริญ
15. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร หนองจอก
16. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต
17. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ
18. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี
19. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี
20. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตบึงกุ่ม
21. ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์
22. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ
23. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร เทศบาลนครดินแดง2
24. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร อาคารมูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย
25. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร วัดพรหมรังษี
26. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร สวนรมณีย์ทุ่งสีกัน
27. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ทุ่งครุ
28. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ลาดกระบัง
29. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร สะพานสูง
30. ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร บางกะปิ

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการของห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้างานห้องสมุดประชาชน โดยครอบคลุมรายละเอียดเกี่ยวกับ 1. นโยบายและแผนงาน 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารทรัพยากรบุคคล 4. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5. การประกันคุณภาพ 6. ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน 7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ 8. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 9. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 10. การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน 11. การประชาสัมพันธ์ 12. การจัดทำและการใช้ข้อมูลสถิติ และ 13. การจัดการความรู้

3. ศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 6 คน เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง ห้องสมุดที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารและความรู้ทั่วไปให้บริการเพื่อการเรียนรู้ของชาวกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมกิจกรรมทางการศึกษาและวัฒนธรรมของประชาชนหรือองค์กรในสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม

2. สภาพการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในปัจจุบัน หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานครในปัจจุบันซึ่งเน้นด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับ 1. นโยบายและแผนงาน 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารทรัพยากรบุคคล 4. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5. การประกันคุณภาพ 6. ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน 7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ 8. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 9. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 10. การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน 11. การประชาสัมพันธ์ 12. การจัดทำและการใช้ข้อมูลสถิติ และ 13. การจัดการความรู้

3. สภาพการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนที่ควรจะเป็น หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครที่ควรจะเป็นตามเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 9 หมวด ซึ่งเน้นด้านการบริหารจัดการ ที่เกี่ยวกับ 1. นโยบายและแผนงาน 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารทรัพยากร

บุคคล 4. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5. การประกันคุณภาพ 6. ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน 7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ 8. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 9. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 10. การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน 11. การประชาสัมพันธ์ 12. การจัดทำและการใช้ข้อมูลสถิติ และ 13. การจัดการความรู้

4. ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องในการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร

5. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชน หมายถึง ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศในด้านการบริหารจัดการห้องสมุดประชาชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เกี่ยวกับ 1. นโยบายและแผนงาน 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารทรัพยากรบุคคล 4. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 5. การประกันคุณภาพ 6. ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก/ชุมชน 7. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ 8. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ 9. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 10. การส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน 11. การประชาสัมพันธ์ 12. การจัดทำและการใช้ข้อมูลสถิติ และ 13. การจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้หรือสังคมฐานความรู้ที่มีประสิทธิภาพ